

Materiały do flory Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Dobrzyńki” na Pojezierzu Krajeńskim

Materials to the flora of the Protected Landscape Area “The River Dobrzyńka Valley” in the Krajeńskie Lake District

JOANNA BLOCH, ALEKSANDRA CYBULSKA, AGNIESZKA DOBORZYŃSKA, KATARZYNA JANDO, AGNIESZKA KOWALEWSKA, MARTIN KUKWA

J. Bloch, A. Doborzyńska, K. Jando, A. Kowalewska, M. Kukwa, Katedra Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody, Uniwersytet Gdański, Al. Legionów 9, 80-441 Gdańsk, e-mail: biojo@univ.gda.pl

A. Cybulska, Studenckie Naukowe Koło Botaników, Uniwersytet Gdański, Al. Legionów 9, 80-441 Gdańsk, e-mail: biokbot@univ.gda.pl

ABSTRACT: The paper deals with the results of floristic research done in two parts of the Protected Landscape Area “The River Dobrzyńka Valley” – in “Debrzyński Forest” and in the nature reserve “Miłachowo”. For each area both present-day state of vegetation and the flora have been described and also analyses of occurrence of rare, threatened and protected species have been done.

KEY WORDS: vascular plant flora, rare, threatened and protected species, Krajeńskie Lake District

Wstęp

Dolina rzeki Dobrzyńki znajduje się w północnej części Pojezierza Krajeńskiego (por. Kondracki 1994), pomiędzy dolinami Gwdy i Brdy, na południowym skraju województwa pomorskiego. Dolina ma przebieg zbliżony do równoleżnikowego, a jej zbocza obfitują w niewielkie wąwozy. Dominują tu zbiorowiska łąkowe i zaroślowe, wzbogacone na zboczach o ekspozycji południowej w gatunki ciepłolubne.

Lasy zajmują niewielką powierzchnię i występują przede wszystkim na zboczach doliny i powyżej jej krawędzi.

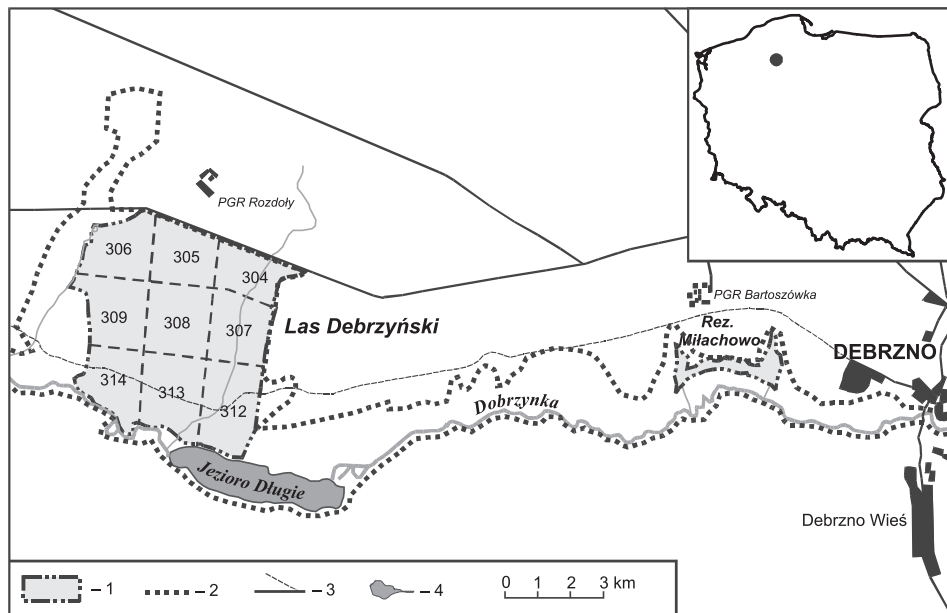
Ze względu na duże walory krajobrazowe i przyrodnicze tego terenu powstał projekt utworzenia tu Obszaru Chronionego Krajobrazu (OChK) „Dolina rzeki Dobrzyńki”. Został on uchwalony przez Radę Miasta Debrzna w dniu 24 października 1997 roku. Obszar ten, o powierzchni 107 ha, obejmuje fragment prawego brzegu doliny pomiędzy miejscowościami Trudna i Debrzno wraz z jeziorami Żuczek i Miejskie (Uchwała Rady Miejskiej w Debrznie nr XXXVI/266/97).

W obrębie OChK „Dolina rzeki Dobrzyńki” znajduje się rezerwat „Miłachowo”. Został on utworzony w 1976 roku dla ochrony dobrze zachowanych stanowisk ciepłolubnych gatunków roślin (por. Żukowski 1965).

Jednym z fragmentów leśnych jest kompleks o nazwie Las Debrzyński. Znajduje się on w centralnej części omawianego obszaru, na północ od rzeki Dobrzyńki.

1. Metodyka badań

Materiał florystyczny został zebrany przez uczestników Naukowego Studenckiego Koła Botanicznego Uniwersytetu Gdańskiego w trakcie obozu letniego na przełomie czerwca i lipca 1998 roku prowadzonego przez prof. dr. hab. W. Fałtyno-

Ryc. 1. Usytuowanie stanowisk w Lesie Debrzyńskim i rezerwacie „Miłachowo”:
1 – granica terenu badań, 2 – granica Obszaru Chronionego Krajobrazu, 3 – drogi, 4 – wody

Fig. 1. Location of the study sites in “Debrzyński Forest” and the nature reserve “Miłachowo”:
1 – boundary of the study area, 2 – boundary of the Protected Landscape Area “The River Dobrzyńka Valley”, 3 – roads, 4 – water bodies

wicza. W Lesie Debrzyńskim za stanowisko przyjęto oddział leśny, natomiast rezerwat potraktowano jako jedno stanowisko (ryc. 1).

Materiał zielnikowy oznaczono za pomocą kluczy Szafera i in. (1988), Rothmaler (1995) i Rutkowskiego (1998). Następnie został on przeanalizowany pod kątem obecności gatunków chronionych, zagrożonych i interesujących. Nazewnictwo przyjęto według Mirka i in. (1996)

2. Las Debrzyński

Las Debrzyński należy do leśnictwa Debrzno, nadleśnictwa Człuchów. Tworzy go 9 oddziałów leśnych zajmujących ogółem powierzchnię ponad 231 ha. Przeważają tu różnowiekowe drzewostany liściaste, głównie: bukowe, bukowo-dębowe i dębowe, z domieszkowym udziałem: brzozy, sosny, świerka i modrzewia. Niewielką powierzchnię zajmują również fragmenty borów i borów mieszanych, a także łąki i zabagnienia, głównie wzdłuż potoku dopływającego do rzeki Dobrzyńki. W Lesie Debrzyńskim występują przede wszystkim siedliska lasu świeżego i lasu mieszanego świeżego. Ponad połowę powierzchni tego kompleksu stanowią lasy glebochronne (oddz. 304, 307 i 312) oraz wodochronne (oddz. 313 i 314) (wg danych nadleśnictwa Człuchów). Obejmują one fragmenty stromych zboczy doliny rzeki Dobrzyńki oraz jej lewego dopływu.

W trakcie badań florystycznych w Lesie Debrzyńskim zanotowano 333 gatunki roślin naczyniowych. W poniższym wykazie po nazwach roślin podano numery oddziałów leśnych, w których dany gatunek występował.

- Acer platanoides* L. – 304, 306, 312
- A. pseudoplatanus* L. – 305, 306, 309, 313, 314
- Achillea collina* Becker ex Rchb. – 314
- A. millefolium* L. – 304, 305, 308, 313
- A. ptarmica* L. – 309
- Acinos arvensis* (Lam.) Dandy – 305
- Adoxa moschatellina* L. – 304
- Aegopodium podagraria* L. – 304, 305, 307, 312–314
- Agropyron repens* (L.) P. Beauv. – 304–309, 312–314
- Agrostemma githago* L. – 309
- Agrostis capillaris* L. – 306, 308, 309, 312–314
- A. gigantea* Roth – 304–307, 309, 313, 314
- A. stolonifera* L. – 309
- Ajuga reptans* L. – 308, 309, 312–314
- Alisma plantago-aquatica* L. – 306, 308
- Allium oleraceum* L. – 314
- Alnus glutinosa* (L.) Gaertn. – 304, 306, 307, 309, 312
- A. incana* (L.) Moench – 309
- Alopecurus pratensis* L. – 304, 308, 309, 313, 314
- Anagallis arvensis* L. – 309
- Anchusa arvensis* (L.) M. Bieb. – 304, 309
- Anemone nemorosa* L. – 304–309, 312, 314
- Anthemis arvensis* L. – 309, 314

- A. tinctoria* L. – 309
Anthericum ramosum L. – 314
Anthoxanthum odoratum L. – 308
Anthriscus sylvestris (L.) Hoffm. – 304, 305, 307, 309, 312, 314
Apera spica-venti (L.) P. Beauv. – 309
Aphanes arvensis L. – 309
Arabidopsis thaliana (L.) Heynh. – 309
Arctium lappa L. – 312, 313
A. nemorosum Lej. – 309
A. tomentosum Mill. – 306, 308, 314
Arenaria serpyllifolia L. – 304, 308, 309,
Arnoseric minima (L.) Schweigg. & Körte – 309
Arrhenatherum elatius (L.) P. Beauv. ex J. Presl & C. Presl – 304–306, 314
Artemisia absinthium L. – 305
A. campestris L. – 305
A. vulgaris L. – 304–309, 312–314
Astragalus glycyphyllos L. – 304, 312–314
Athyrium filix-femina (L.) Roth – 305–309, 312, 314
Betula pendula Roth – 304–309, 312–314
Bidens tripartita L. – 305, 309
Bromus hordeaceus L. – 304, 305, 309, 313
Calamagrostis arundinacea (L.) Roth – 307, 308, 312, 313
C. epigejos (L.) Roth – 304–309, 313, 314
Calluna vulgaris (L.) HULL – 305, 312
Campanula glomerata L. – 306, 312
C. persicifolia L. – 312
C. rapunculoides L. – 304, 312, 313
C. rotundifolia L. – 309
C. trachelium L. – 312
Capsella bursa-pastoris (L.) Medik. – 305, 312–314
Cardamine amara L. s.s. – 304
Cardaminopsis arenosa (L.) Hayek – 309
Carex acutiformis Ehrh. – 306
C. appropinquata Schumach. – 308
C. digitata L. – 314
C. hirta L. – 304, 309, 313, 314
C. leporina L. – 305–309, 312–314
C. pilulifera L. – 305–307, 309, 313, 314
C. pseudocyperus L. – 306
C. remota L. – 304, 307, 308, 312, 313
C. sylvatica Huds. – 313
Carpinus betulus L. – 306, 307, 309, 312, 314
Centaurea cyanus L. – 309
Centaureum erythraea Rafn – 305, 308
Cerastium holosteoides Fr. em. Hyl. – 313
Cerasus avium (L.) Moench – 306
Chamaenerion angustifolium (L.) Scop. – 305, 307, 309, 312
Chamomilla suaveolens (Pursh) Rydb. – 304–309, 313, 314
Chenopodium album L. – 304, 306, 309, 314
Cicuta virosa L. – 306
Circaea lutetiana L. – 304, 307, 312

- Cirsium arvense* (L.) Scop. – 304–306, 308, 309, 312, 313
C. oleraceum (L.) Scop. – 304, 307, 312
C. vulgare (Savi) Ten. – 305, 306, 309, 314
Clinopodium vulgare L. – 309
Convallaria majalis L. – 305, 307, 309, 312
Convolvulus arvensis L. – 304, 306, 313
Conyza canadensis (L.) Cronquist – 305, 307–309, 314
Coronilla varia L. – 305
Corylus avellana L. – 304, 312, 314
Corynephorus canescens (L.) P. Beauv. – 304, 306
Crataegus laevigata (Poir.) Dc. – 306
C. monogyna Jacq. – 306
C. rhipidophylla Gand var. *rhipidophylla* – 304, 307, 309
Crepis biennis L. – 309
Dactylis glomerata L. – 304, 306–309, 314
Deschampsia caespitosa (L.) P. Beauv. – 304–309, 312–314
D. flexuosa (L.) Trin. – 305, 307, 309, 314
Dryopteris carthusiana (Vill.) H. P. Fuchs – 304–309, 312, 314
D. filix-mas (L.) Schott – 305, 312, 313
Echium vulgare L. – 305, 308
Epilobium hirsutum L. – 305
E. parviflorum Schreb. – 304–306, 307
Equisetum arvense L. – 304–306, 308, 309, 312, 314
E. sylvaticum L. – 304–307, 309, 312–314
Erigeron acris L. – 309
Erodium cicutarium (L.) l’Hér. – 304, 309
Euonymus europaeus L. – 314
Fagus sylvatica L. – 304–309, 312–314
Fallopia convolvulus (L.) Á. Löve – 304, 307, 309, 314
Festuca altissima All. – 308, 314
F. gigantea (L.) Vill. – 304–309, 312, 314
F. pratensis Huds. – 304
F. rubra L. – 306, 308, 313, 314
Filago minima (Sm.) Pers. – 309
Filipendula ulmaria (L.) Maxim. – 304, 314
Fragaria vesca L. – 304, 305, 307–309, 312–314
Frangula alnus Mill. – 305, 307–309, 314
Fraxinus excelsior L. – 304–306, 309, 313,
Galeobdolon luteum Huds. – 306, 307, 309, 312
Galeopsis bifida Boenn. – 304–309, 312
G. ladanum L. – 309
G. pubescens Besser – 304, 305
G. tetrahit L. – 305, 306, 309
Galinsoga ciliata (Raf.) S. F. Blake – 307
Galium aparine L. – 306–309, 312–314
G. mollugo L. – 304–306, 308, 309, 314
G. odoratum (L.) Scop. – 304–308, 312–314
G. palustre L. – 304–306, 308, 313
G. uliginosum L. – 308
Genista tinctoria L. – 308, 314
Geranium pusillum Burm. f. ex L. – 306, 309

- G. robertianum* L. – 305, 307, 309, 312–314
Geum urbanum L. – 304–309, 312–314
Glechoma hederacea L. – 304, 306, 312, 313
Glyceria fluitans (L.) R. Br. – 304, 306
G. plicata Fr. – 304, 312
Gnaphalium sylvaticum L. – 305, 307, 309, 313, 314
G. uliginosum L. – 304–306, 308, 309, 314
Gymnocarpium dryopteris (L.) Newman – 304, 307, 308, 312
Hepatica nobilis Schreb. – 314
Heracleum sibiricum L. – 304, 306
Herniaria glabra L. – 309
Hieracium lachenalii C. C. Gmel. – 304, 307, 312, 314
H. laevigatum Willd. – 304, 306, 308, 309
H. murorum L. – 306
H. pilosella L. – 309, 314
Holcus lanatus L. – 305, 308, 309, 314
H. mollis L. – 304, 306–309, 313, 314
Hottonia palustris L. – 304
Humulus lupulus L. – 304, 313, 314
Hypericum humifusum L. – 308
H. maculatum Crantz – 304, 305, 307–309, 313
H. montanum L. – oddz. 306, 309, 312
H. perforatum L. – oddz. 305, 306, 309, 314
Hypochoeris radicata L. – 305, 308, 309, 313
Impatiens noli-tangere L. – 304–308, 312–314
Iris pseudacorus L. – 304, 308, 312
Juncus articulatus L. *em.* K. Richt. – 305, 308
J. bufonius L. – 304, 306, 308, 309, 314
J. compressus Jacq. – 308, 309
J. conglomeratus L. *em.* Leers – 312, 313
J. effusus L. – 304–309, 312, 313
J. tenuis Willd. – 306, 308, 309, 313, 314
Knautia arvensis (L.) J. M. Coult. – 305, 306, 308
Lamium album L. – 306
Lapsana communis L. *s.s.* – 304–309, 312–314
Larix decidua Mill. – 304–309, 313, 314
Lathyrus montanus Bernh. – 304, 305, 307–309, 313
L. pratensis L. – 304, 313, 314
L. sylvestris L. – 305, 313
L. vernus (L.) Bernh. – 312
Lemna minor L. – 304
Leontodon autumnalis L. – 305, 308, 309
Linaria vulgaris Mill. – 312, 314
Lolium perenne L. – 304, 308, 309, 313
Lotus corniculatus L. – 308, 309, 312
L. uliginosus Schkuhr – 304, 305, 309
Lupinus polyphyllus Lindl. – 314
Luzula multiflora (Retz.) Lej. – 305, 307–309, 312, 314
L. pilosa (L.) Willd. – 304–309, 312, 314
Lycopus europaeus L. – 306–309, 312
Lysimachia vulgaris L. – 306–309, 313, 314

- Lythrum salicaria* L. – 306
Maianthemum bifolium (L.) F. W. Schmidt – 304–309, 312, 314
Malus domestica Borkh. – 305
Matricaria maritima L. subsp. *inodora* (L.) Dostál – 304, 308, 309, 312
Medicago lupulina L. – 304, 305, 308, 312, 313
M. sativa L. – 308
Melampyrum nemorosum L. – 306
M. pratense L. – 306, 308, 309, 312
Melandrium album (Mill.) Garcke – 304, 306, 308, 313, 314
Melica nutans L. – 304, 313, 314
Mentha aquatica L. – 308
M. arvensis L. – 305, 309
Milium effusum L. – 304–309, 312, 314
Moehringia trinervia (L.) Clairv. – 304–307, 314
Molinia caerulea (L.) Moench – 309
Monotropa hypopitys L. s.s. – 308, 312, 314
Mycelis muralis (L.) Dumort. – 305–309, 312, 314
Myosotis arvensis (L.) Hill – 304, 309
M. palustris (L.) Nathh. – 304–308
M. sylvatica Ehrh. ex Hoffm. – 306
Myosoton aquaticum (L.) Moench – 308, 314
Neottia nidus-avis (L.) Rich. – 312
Odontites rubra – 305
Oxalis acetosella L. – 304–309, 312–314
O. stricta L. – 304, 308, 309, 313
Padus avium Mill. – 304, 306, 307, 312, 314
Papaver dubium L. – 305, 308, 309
Peucedanum oreoselinum (L.) Moench – 304, 309, 314
P. palustre (L.) Moench – 304, 305
Phalaris arundinacea L. – 304, 305, 308, 312
Phleum pratense L. – 304, 308, 313
Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud. – 307
Phyteuma spicatum L. – 304, 312–314
Picea abies (L.) H. Karst. – 304–309, 312–314
Pinus sylvestris L. – 305, 306, 308, 313, 314
Plantago lanceolata L. – 305, 308, 314
P. major L. – 304–309, 312–314
Poa annua L. – 307, 309, 312, 314
P. compressa L. – 309
P. nemoralis L. – 304–309, 312–314
P. palustris L. – 305
P. pratensis L. – 304, 305, 307, 309, 312–314
P. trivialis L. – 306, 308, 314
Polygonatum multiflorum (L.) All. – 307, 314
P. odoratum (Mill.) Druce – 306, 314
P. verticillatum (L.) All. – 307
Polygonum amphibium L. – 308
P. aviculare L. – 308, 309, 312, 314
P. hydropiper L. – 304, 307, 308
P. lapathifolium L. – 309
Populus nigra L. – 304, 306

- P. tremula* L. – 304–309, 312–314
Potentilla anserina L. – 305, 309
P. argentea L. – 309, 314
P. erecta (L.) Raeusch. – 305, 307–309, 313
Primula veris L. – 308, 309
Prunella vulgaris L. – 305–309, 312–314
Prunus cerasifera Ehrh. – 304
P. domestica L. – 305–308
P. spinosa L. – 309, 313
Pseudotsuga taxifolia Britton – 307, 308
Pteridium aquilinum (L.) Kuhn – 313, 314
Pulmonaria obscura Dumort. – 309, 312–314
Pyrus communis L. – 313, 314
Quercus petraea (Matt.) Liebl. – 304–307, 312
Q. robur L. – 304, 306–309, 312–314
Q. rubra L. – 306–309, 312
Ranunculus acris L. – 304, 306, 308
R. flammula L. – 305
R. lanuginosus L. – 312–314
R. repens L. – 304–309, 312–314
Raphanus raphanistrum L. – 309
Rhamnus catharticus L. – 313, 314
Ribes spicatum E. Robson – 306
Robinia pseudacacia L. – 304
Rorippa palustris (L.) Besser – 304
Rosa canina L. – 304, 306, 308
Rubus caesius L. – 304–307
R. idaeus L. – 304–309, 312–314
R. sprengelii Weihe – 313
Rumex acetosa L. – 312, 314
R. acetosella L. – 304, 306–309
R. crispus L. – 306, 309
R. obtusifolius L. – 304–309, 313, 314
R. thyrsiflorus Fingerh. – 305, 306, 308
Sagina procumbens L. – 309
Salix aurita L. – 304, 306, 308, 309, 313
S. caprea L. – 304, 306–309, 312, 313
S. cinerea L. – 306, 308, 312, 313
Sambucus nigra L. – 304–308, 312, 314
S. racemosa L. – 305, 306, 307, 308, 312
Scirpus sylvaticus L. – 304, 307, 312
Scleranthus annuus L. – 309, 313, 314
Scrophularia nodosa L. – 304–309, 312, 313
Scutellaria galericulata L. – 305–307, 312
Secale cereale L. – 309, 314
Sedum maximum (L.) Hoffm. – 304, 313, 314
Senecio sylvaticus L. – 305–307
S. vernalis Waldst. & Kit. – 307
S. vulgaris L. – 314
Sisymbrium officinale (L.) Scop. – 309
Solanum dulcamara L. – 304, 306

- Solidago virgaurea* L. – 306
Sorbus aucuparia L. em. Hedl. – 304, 306–309, 312–314
Spergula arvensis L. – 309
S. morisonii Boreau – 309
Spergularia rubra (L.) J. Presl & C. Presl – 309
Stachys palustris L. – 308
S. sylvatica L. – 304–309, 312–314
Stellaria graminea L. – 304–306, 309, 313, 314
S. holostea L. – 306, 307, 309, 312–314
S. media Vill. – 304, 307–309, 313
S. nemorum L. – 305, 306, 312
S. palustris Retz. – 307, 308
Tanacetum vulgare L. – 305, 306, 308, 309, 313, 314
Taraxacum officinale F. H. Wigg. – 304–309, 313, 314
Thlaspi arvense L. – 304, 309
Thymus pulegioides L. – 305
Tilia cordata Mill. – 312
Torilis japonica (Houtt.) Dc. – 304–309, 312, 314
Trientalis europaea L. – 305, 308, 309, 312
Trifolium arvense L. – 309
T. aureum Pollich – 314
T. campestre Schreb. – 305, 308, 309, 314
T. dubium Sibth. – 305, 306
T. medium L. – 304, 305, 308, 309, 312, 313
T. repens L. – 304–309, 313, 314
Tussilago farfara L. – 304, 305, 308, 309, 314
Ulmus laevis Pall. – 304, 306
U. minor Mill. – 306
Urtica dioica L. – 304–309, 312–314
Vaccinium myrtillus L. – 304, 306–309, 312–314
Verbascum thapsus L. – 308
Veronica arvensis L. – 309
V. beccabunga L. – 304
V. chamaedrys L. – 304, 306–309, 313, 314
V. hederifolia L. – 308
V. officinalis L. – 305–307, 309, 312–314
V. serpyllifolia Fr. – 309
Viburnum opulus L. – 306
Vicia angustifolia L. – 304, 313
V. cassubica L. – 304
V. cracca L. – 304–308, 313, 314
V. hirsuta (L.) S. F. Gray – 304, 305, 308, 309
V. sativa L. – 306
V. sepium L. – 309, 312–314
V. sylvatica L. – 312
V. tetrasperma (L.) Schreb. – 304
V. odorata L. – 305
Viola arvensis Murray – 309, 314
V. canina L. – 306, 309
V. palustris L. – 305
V. reichenbachiana Jord. ex Boreau – 304, 307–309, 313, 314
Viscaria vulgaris Röhl. – 314

2.1. Taksony zagrożone, rzadkie i interesujące

W badanej florze 25 gatunków zasługuje na szczególną uwagę. Należą do nich gatunki uznawane obecnie za wymierające: *Ulmus laevis* i *U. minor*, gatunki zaliczone do kategorii zagrożonych (V) na Pomorzu Zachodnim – *Neottia nidus-avis* (całkowicie chroniony) i *Polygonatum verticillatum* (górski) – oraz gatunki rzadkie na Pomorzu Zachodnim (R): *Arctium nemorosum*, *Crataegus rhipidophylla* var. *rhipidophylla*, *Hypericum humifusum* i *Vicia sylvatica* (por. Żukowski, Jackowiak 1995). W Lesie Debrzyńskim stwierdzono również obecność 5 gatunków częściowo chronionych: *Centaurium erythraea*, *Convallaria majalis*, *Galium odoratum*, *Primula veris* i *Viburnum opulus*. Osobną grupę stanowią taksony regionalnie rzadkie i interesujące pod względem fitogeograficznym, np.: *Agrostemma githago* (archofit), *Anthericum ramosum*, *Campanula trachelium*, *Circaea lutetiana*, *Festuca altissima*, *Filago minima*, *Genista tinctoria*, *Gymnocarpium dryopteris*, *Hypericum montanum*, *Myosotis sylvatica*, *Sambucus racemosa* i *Trifolium aureum*.

3. Rezerwat „Miłachowo”

Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie 163 gatunków roślin naczyniowych. Są to:

<i>Achilea millefolium</i> L.	<i>Cardamine amara</i> L.
<i>A. ptarmica</i> L.	<i>Carex acutiformis</i> Ehrh.
<i>Actaea spicata</i> L.	<i>C. digitata</i> L.
<i>Aegopodium podagraria</i> L.	<i>C. hirta</i> L.
<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	<i>Carpinus betulus</i> L.
<i>Agropyron repens</i> (L.) P. Beauv.	<i>Centaurea phrygia</i> L.
<i>Agrostis capillaris</i> L.	<i>C. scabiosa</i> L.
<i>Ajuga reptans</i> L.	<i>Chaerophyllum temulum</i> L.
<i>Allium oleraceum</i> L.	<i>Chelidonium majus</i> L.
<i>A. vineale</i> L.	<i>Cirsium oleraceum</i> (L.) Scop.
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	<i>Conium maculatum</i> L.
<i>Anchusa officinalis</i> L.	<i>Convolvulus arvensis</i> L.
<i>Anthriscus sylvestris</i> (L.) Hoffm.	<i>Coronilla varia</i> L.
<i>Arctium nemorosum</i> Lej.	<i>Corylus avellana</i> L.
<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) P. Beauv. ex J. Presl & C. Presl	<i>Crataegus rhipidophylla</i> Gand. var. <i>rhipidophylla</i>
<i>Artemisia campestris</i> L.	<i>Crepis paludosa</i> (L.) Moench
<i>A. vulgaris</i> L.	<i>Dactylis glomerata</i> L.
<i>Astragalus glycyphyllos</i> L.	<i>Dianthus carthusianorum</i> L.
<i>Berteroa incana</i> (L.) DC.	<i>Dryopteris dilatata</i> (Hoffm.) A. Gray
<i>Brachypodium pinnatum</i> (L.) P. Beauv.	<i>D. filix-mas</i> (L.) Schott
<i>Bromus inermis</i> Leys.	<i>Epilobium hirsutum</i> L.
<i>Caltha palustris</i> L.	<i>Equisetum arvense</i> L.
<i>Campanula persicifolia</i> L.	<i>E. palustre</i> L.
<i>C. rapunculoides</i> L.	<i>Euonymus europaeus</i> L.
<i>C. trachelium</i> L.	<i>Fagus sylvatica</i> L.

- Fallopia convolvulus* (L.) Á. Löve
Festuca duriuscula L.
F. gigantea (L.) Vill.
F. rubra L.
Ficaria verna Huds.
Filipendula ulmaria (L.) Maxim.
Fragaria x ananasa Duschesne
Fraxinus excelsior L.
Gagea lutea (L.) Ker-Gawl.
Galeopsis pubescens Besser
Galium aparine L.
G. mollugo L.
G. odoratum (L.) Scop.
G. palustre L.
Genista tinctoria L.
Geum urbanum L.
Glechoma hederacea L.
Helichrysum arenarium (L.) Moench
Hepatica nobilis Schreb.
Hieracium pilosella L.
H. sabaudum L.
Humulus lupulus L.
Hypericum maculatum Crantz
H. perforatum L.
Hypochoeris radicata L.
Jasione montana L.
Juncus inflexus L.
Knautia arvensis (L.) J. M. Coult.
Lapsana communis L.
Lathyrus pratensis L.
L. sylvestris L.
Lemna minor L.
Ligustrum vulgare L.
Lolium multiflorum Lam.
Lonicera xylosteum L.
Lotus corniculatus L.
Luzula multiflora (Retz.) Lej.
Lychnis flos-cuculi L.
Lysimachia vulgaris L.
Maianthemum bifolium (L.) F. W. Schmidt
Matricaria maritima L. subsp. *inodora* (L.)
Dostál
Medicago sativa L.
M. x varia Martyn
Melampyrum nemorosum L.
Melandrium album (Mill.) Garcke
Melica nutans L.
Melilotus officinalis (L.) Pall.
Myosotis palustris (L.) L. em. Rchb.
Origanum vulgare L.
Padus avium Mill.
Papaver dubium L.
Peucedanum oreoselinum (L.) Moench
Phleum phleoides (L.) H. Karst.
P. pratense L.
Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud.
Phyteuma spicatum L.
Plantago lanceolata L.
P. media L.
Poa angustifolia L.
P. nemoralis L.
P. palustris L.
Polygonum bistorta L.
Potentilla argentea L.
Primula veris L.
Prunus spinosa L.
Pulmonaria obscura Dumort.
Quercus robur L.
Ranunculus auricomus L.
R. repens L.
Rhinanthus serotinus (Schnh.) Oborn
Ribes alpinum L.
R. nigrum L.
Rubus caesius L.
Rumex acetosa L.
R. acetosella L.
R. crispus L.
R. thyrsiflorus Fingerh.
Salix cinerea L.
Sambucus nigra L.
Scirpus sylvaticus L.
Scrophularia nodosa L.
S. umbrosa Dumort.
Sedum maximum (L.) Hoffm.
Silene vulgaris (Moench) Garcke
Solanum dulcamara L.
Solidago virgaurea L.
Stachys sylvatica L.
Stellaria graminea L.
S. holostea L.
S. media (L.) Vill.
Tanacetum vulgare L.
Taraxacum officinale F. H. Wigg.
Thalictrum minus L.
Tilia cordata Mill.
Torilis japonica (Houtt.) DC.
Tragopogon pratensis L.
Trifolium campestre Schreb.
T. dubium Sibth.
T. medium L.
T. pratense L.
T. repens L.

Urtica dioica L.
Valeriana officinalis L.
Veronica beccabunga L.
V. chamaedrys L.
V. spicata L.
Vicia angustifolia L.

V. cracca L.
V. hirsuta (L.) S. F. Gray
V. sepium L.
V. tetrasperma (L.) Schreb.
Viola reichenbachiana Jord. ex Boreau

3.1. Taksony zagrożone, rzadkie i interesujące

We florze rezerwatu Miłachowo występuje 17 gatunków interesujących z różnych względów. Należy do nich *Actaea spicata* – gatunek zagrożony na Pomorzu Zachodnim (V) – oraz gatunki rzadkie na Pomorzu Zachodnim (R), tj.: *Arctium nemorosum*, *Conium maculatum* (archofit) i *Crataegus rhipidophylla* var. *rhipidophylla* (por. Żukowski, Jackowiak 1995).

Osobną grupę stanowią gatunki częściowo chronione: *Galium odoratum*, *Helichrysum arenarium*, *Primula veris* i *Ribes nigrum*. Na uwagę zasługują także gatunki regionalnie rzadkie i interesujące pod względem fitogeograficznym, np.: *Brachypodium pinnatum*, *Campanula trachelium*, *Centaurea phrygia*, *Genista tinctoria*, *Origanum vulgare*, *Phleum phleoides*, *Ranunculus auricomus*, *Ribes alpinum* i *Thalictrum minus*.

Rezerwat „Miłachowo” utracił w znacznej mierze swój dawny charakter. W 1965 r. występowało 14 gatunków uznanych obecnie za interesujące i rzadkie (por. Żukowski 1965). Spośród nich jedynie cztery: *Brachypodium pinnatum*, *Origanum vulgare*, *Phleum phleoides* i *Thalictrum minus* odnaleziono w trakcie badań w 1997 r. Nie zanotowano natomiast ponownie: *Aquilegia vulgaris*, *Crepis praemorsa*, *Geranium sanguineum*, *Laserpitium prutenicum*, *Oxytropis pilosa*, *Potentilla rupestris*, *Pulsatilla pratensis*, *Trifolium montanum*, *Vicia cassubica* i *Vincetoxicum hirundinaria*. Na szczególną uwagę zasługuje zwłaszcza całkowity zanik *Crepis praemorsa* i *Oxytropis pilosa* – gatunków, których stanowiska w rez. „Miłachowo” określone były w 1965 r. jako szczególnie liczne (Żukowski 1965), a które w 1997 r. nie zostały odnalezione na całym Obszarze Chronionego Krajobrazu. Sytuacja ta spowodowana jest najprawdopodobniej zaprzestaniem ekstensywnych sposobów użytkowania tego terenu, głównie wypasu bydła. W wyniku tego w miejsce muraw pojawiły się fitocenozy łąkowe i zaroślowe, w których gatunki ciepłolubne nie przetrwały. W obecnej sytuacji niezbędne jest wykonanie planu ochrony, który oceniłby współczesny stan jego szaty roślinnej oraz określał odpowiednie metody ochrony czynnej dla tego obiektu.

Podsumowanie

Dwa analizowane fragmenty Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Dobrzyńki” wyróżniają się pozytywnie w rolniczym krajobrazie, podnosząc lokalną różnorodność gatunkową. Świadczy o tym liczba zanotowanych gatunków roślin naczyniowych oraz udział taksonów zagrożonych, rzadkich i interesujących z fito-

geograficznego punktu widzenia. Las Debrzyński jest kompleksem stosunkowo dobrze zachowanym. Z kolei rezerwat „Miłachowo” utracił w znacznym stopniu swój dawny charakter stanowiska roślinności ciepłolubnej i w obecnej chwili wymaga szczegółowego zbadania w celu opracowania planu ochrony i podjęcia ochrony czynnej.

Podziękowania. Dziękujemy wszystkim osobom biorącym udział w zbiorze materiału i jego wstępnym opracowaniu, tj. prowadzącemu obóz prof. dr. hab. Wiesławowi Fałtynowiczowi oraz uczestnikom obozu: Barbarze Borkowskiej, Michałowi Fedorowiczowi, Karolinie Szawdzin, Jackowi Turynowi, Annie Wysockiej i Marzenie Zoch. Dr. Ryszardowi Markowskiemu serdecznie dziękujemy za pomoc w oznaczaniu niektórych taksonów oraz cenne uwagi. Dziękujemy także mgr W. Mieńko z Biura Dokumentacji Przyrodniczej przy Urzędzie Wojewódzkim w Gdańsku, Nadleśnictwu Człuchów oraz Urzędowi Gminy w Debrznie za udostępnione informacje, a ówczesnemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Przyrody – mgr Katarzynie Woźniak – i Urzędowi Gminy Debrzno za sfinansowanie badań terenowych.

*Praca częściowo zrealizowana
w ramach projektu badawczego finansowanego przez
Komitet Badań Naukowych (grant nr 0946/PO4/98/15).*

Summary

Floristic research has been done in two parts of the Protected Landscape Area “The River Dobrzyńka Valley”: “Debrzyński Forest” and the nature reserve “Miłachowo”. Within the first area, 333 species of vascular plants have been found and the number includes 25 particularly interesting taxa. Among them are: 2 species defined as becoming extinct, 2 – threatened in Western Pomerania, 4 – rare in Western Pomerania, 5 – partly protected, 8 – rare at the local range and 7 taxa geobotanically interesting. The second area – the nature reserve “Miłachowo” – was created to protect thermophilous species more than 20 years ago. Its flora consists of 163 species and includes 17 species especially worth mentioning. There are: 1 species threatened in Western Pomerania, 3 – rare in Western Pomerania, 4 taxa partly protected and 9 ones that are locally rare or geobotanically interesting. The research has proved that most of the species characteristic for xerothermic swards have disappeared. The very thorough further study, as well as conservation management plan and active protection must be undertaken in the reserve.

Literatura

- KONDRACKI J. 1994. Geografia fizyczna Polski. PWN, Warszawa, ss. 463.
MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A., ZAJĄC M. 1995. Vascular plants of Poland – a checklist. – W: Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, ss. 308.
ROTHMALER W. 1995. Exkursionsflora von Deutschland, Band 3, Gefäßpflanzen: Atlasband (wyd. 9). Gustav Fisher Verlag Jena, Stuttgart, ss. 753.

- RUTKOWSKI L. 1998. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski Niżowej. PWN, Warszawa, ss. 812.
- SZAFER W., KULCZYŃSKI S., PAWŁOWSKI B. 1967. Rośliny polskie. PWN, Warszawa, ss. 1019.
- Uchwała Rady Miejskiej w Debrznie nr XXXVI/266/97 z dnia 24.10.1997 r. (mat. n.pbl.).
- ŻUKOWSKI W. 1965. Opis przyrodniczy projektowanego rezerwatu „Miłachowo”. Msc.
- ŻUKOWSKI W., JACKOWIAK B. 1995. Lista roślin naczyniowych ginących i zagrożonych na Pomorzu Zachodnim i w Wielkopolsce. – W: Żukowski W., Jackowiak B. (red.). Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski. Prace Zakładu Taksonomii Roślin UAM w Poznaniu. 3: 9–95. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.